

Robert E. Rakel

Osnove obiteljske medicine

UDK 614.2 (075.8)
 ISBN 953-178-683-6
 Broj stranica: 621
 Broj tablica: 162
 Broj slika: 63
 Broj literaturnih referenci: 715
 Zagreb, 2005.

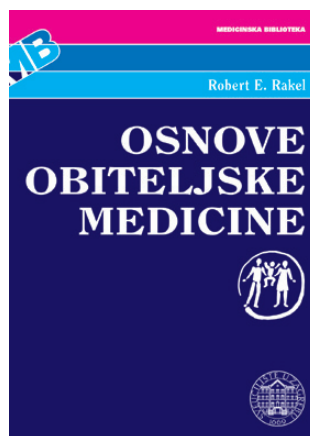
Preveli s engleskoga: Venija Cerovečki-Nekić, dr. med., mr. Đurđica Lazić, dr. med., Nataša Mrduljaš-Đujić, dr. med., Zlata Ožvačić, dr. med., Goranka Petriček, dr. med., Dragan Soldo, dr. med., Davorka Vrdoljak, dr. med.

Recenzenti: prof. dr. sc. Zdravko Ebling, prof. dr. sc. Mirjana Rumboldt, prof. dr. sc. Igor Švab.

Glavna urednica hrvatskoga izdanja: prof. dr. sc. Milica Katić.

Specijalizacija iz opće medicine započela je u Hrvatskoj daleke 1961. godine i otada je više od 1000 liječnika završilo poslijediplomski studij i specijalizaciju. U posljednjih deset godina ta je vrsta izobrazbe za liječnike opće medicine gotovo zamrla.

Imajući to na umu te težeći da se ojača primarna zdravstvena zaštita, Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi specijalizaciju obiteljske medicine ocijenilo je jednim od prioriteta u okviru reforme zdravstvenoga sustava. Projektom "Usklađivanje djelatnosti obiteljske medicine s europskim standardima" predviđa se, sukladno europskim preporukama, da svi liječnici koji rade u službi obiteljske medicine završe specijalizaciju iz te grane medicine. Proces je započeo 2003. godine, a trebao bi biti završen do 2015. U tom će razdoblju 1.700 liječnika pohađati poslijediplomski studij iz obiteljske medicine. To je jedan od razloga što su Katedra obiteljske medicine Škole narodnog zdravlja "Andrija Štampar" Medicinskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, katedre obiteljske medicine Medicinskog fakulteta u Splitu, Osijeku i Rijeci te Hrvatska udružba obiteljske medicine, Hrvatsko društvo obiteljskih doktora Hrvatskoga liječničkog zbora i Društvo nastavnika opće/obiteljske medicine odlučili obogatiti izbor stručne literature hrvatskim prijevodom knjige Roberta E. Rakela: OSNOVE OBITELJSKE MEDICINE. Posebnost je knjige i u tome što prikazuje rad obiteljskoga liječnika u zdravstvenome sustavu jedne od

najrazvijenijih postindustrijskih zemalja. Vrlo je sustavno prikazan, iznošenjem primjera iz svakodnevnih prakse, obuhvat stručnih problema kojima se obiteljski liječnik bavi te opseg i način korištenja medicinske tehnologije. To čitateljima omogućuje sagledavanje načina rada u drugačije organiziranim zdravstvenim sustavima, što uvelike razvija njihovu mogućnost kritičkoga promišljanja i učinkovitoga djelovanja. U knjizi su prikazana najbitnija znanja koja su potrebna liječnicima da bi mogli raditi u obiteljskoj medicini u vremenu brzih i raznolikih promjena u zdravstvenome sustavu.

U knjizi, podijeljenoj u dva dijela: OSNOVE i PRIMJERI BOLESTI vrlo je dobro prikazana specifičnost obiteljske medicine kao zasebne medicinske discipline te najvažnije teorijske zaslade te struke.

Tekst je oblikovan prema modernim edukacijskim načelima tako da čitatelju omogućuje postupno razumijevanje i prihvaćanje stavova, znanja i vještina nužnih za vrstan rad obiteljskih liječnika.

U poglavljima "Liječnik obiteljske medicine", "Obiteljska dinamika i zdravlje", "Suradljivost bolesnika", "Proces konzultacije", "Problemski usmjeren zdravstveni karton", "Rješavanje problema u obiteljskoj medicini", "Interpretiranje laboratorijskih testova", "Osnove farmakografije" naglašena je važnost odnosa obiteljski liječnik – bolesnik (što je temeljni preduvjet dobre skrbi), razumijevanja i unapređenja suradljivosti bolesnika u prihvaćanju preporuka liječnika što je, pak, posebna vještina obiteljskoga liječnika. Uz važnost medicinske dokumentacije i načela oblikovanja i vođenja problemu i bolesniku usmjerenoga zdravstvenog kartona, istaknuti su i stručni elementi strukturiranog vođenja medicinske dokumentacije i njihova vrijednost za stvaranje, održavanje i poboljšanje profesionalnih standarda rada i znanstvenoistraživačkog rada te kontrole praćenja rada liječnika obiteljske medicine.

Obiteljski liječnik mora biti osposobljen da prepozna i razumije zdravlje i bolest pojedinca u raznolikim sastavnica te u skrbi za bolesnika primijeniti bio-psiho-socijalni pristup.

Raznovrsni klinički problemi obrađeni u drugome dijelu knjige, PRIMJERI BOLESTI, prikazuju kompleksan rad liječnika obiteljske medicine koji skrbi za bolesnike bez obzira na dob, spol ili zdravstveni problem. U 70 poglavlja razrađeni su problemi bolesnika na način kojim takve probleme prepoznaju i raščlanjuju liječnici obiteljske medicine. Klinička poglavlja nisu zasnovana na entitetima, tj. dijagnozama, već su odabrani i prikazani problemi zbog kojih se bolesnici javljaju liječniku.

Problemi su (nabrajamo samo neke: "Vrtoglavica", "Zamućenje vida", "Hiperaktivno dijete", "Patološki nalaz PAPA-testa", "Umor i anemija", "Kronična anksioznost", "Alkoholizam" itd.) izloženi korištenjem SOAP-postupka, a diferencijalna dijagnoza, prema postupniku rješavanja problema (*problem – solving method*) kako se to čini u obiteljskoj medicini. Koja je dijagnoza najvjerojatnija, pita-

nje je koje je u žarištu rasprava o problemima bolesnika te je sustavno, pri opisu sljedećih posjeta bolesnika obrazložen izbor najprimjerenijega načina liječenja. U prikazu kliničkih slučajeva primjenjuje se pristup aktivnoga sudjelovanja korisnika knjige da bi se prikazao način na koji to rade vrsni specijalisti obiteljske medicine. Takav način prikaza odabranih kliničkih problema omogućava prihvaćanje metodologije rada specifične za obiteljske liječnike.

Posebno su obrađena pitanja iz graničnih struka s kojima liječnici obiteljske medicine često surađuju, a tekst je oblikovan tako da se ta suradnja pojednostavi i olakša. Odabir je učinjen tako da budu zastupljena pitanja u kojima je potrebno novim stručnim i znanstvenim dostignućima osvježiti znanja liječnika koji rade u obiteljskoj medicini. Pri obradi i izboru problema vodilo se računa i o osobitostima rješavanja takvih pitanja (stupanj hitnosti, teškoće diferencijalne dijagnoze, složenost terapije i dr.).

Didaktičku vrijednost knjige proširuju pitanja na kraju svakoga poglavlja (a na kraju knjige i odgovori) koja korisniku knjige omogućuju da provjeri razumijevanje nastavnoga sadržaja, stečenog znanja i svoj pristup problemu.

Pitanja potiču čitatelja na daljnje promišljanje i skreću mu pozornost na specifičnosti kompleksnih problema s kojima se susreću liječnici obiteljske medicine u svakodnevnoj praksi.

Udžbenik se razlikuje od poznatih udžbenika kliničkih disciplina u kojima su isti problemi prikazani na način na koji se razrješavaju u kliničkim radilištima. U ovome se udžbeniku konzistentno primjenjuje načelo učenja razrješavanjem problema (*problem based learning*).

U hrvatskom izdanju knjige dodana je literatura ondje gdje je bilo nužno nadopuniti popis literature novijim radovima i važnim radovima domaćih autora. Uz određena poglavlja postoji i komentar uz hrvatsko izdanje s potrebnim objašnjenjima o specifičnostima rada u hrvatskoj obiteljskoj medicini.

Urednički odbor knjige

Theodor Dürriegl i Goran Ivanišević

Reumatologija u Hrvatskoj

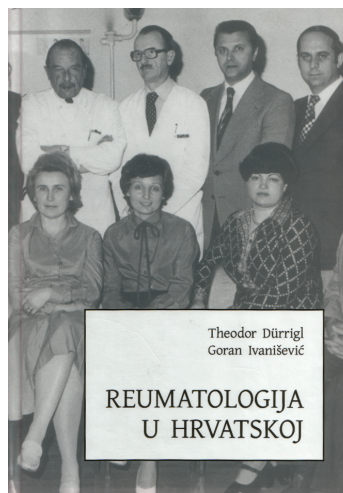
ISBN 953-6451-26-3

Reumatske bolesti nedjeljive od čovječanstva kontinuirano i gotovo paradoksalno rastu uz bok razvoju civilizacije i ljudskoga vijeka. Pa ipak, za razliku od nekih drugih, ove su se bolesti, tijekom povijesti, češće opisivale negoli istraživale, više ublažavale nego liječile, više su ih pratili nego ih se bojali. Njihova je prisutnost tinjala prigušeno i uporno, a prilazilo im se s raznih strana. Tako već prvo medicinsko djelo na hrvatskom jeziku Ivana Krstitelja Lalangua sadržava vezu s liječenjem reumatskih bolesti, dajući sustavni prikaz hrvatskih ljekovitih vrela iz 1779. godine.

Reumatologija se, kao medicinska specijalizacija u suvremenom smislu, počela razvijati relativno kasno, pa u nas u njezinim redovima još postoje oni čije sjećanje seže do samih početaka njezina oblikovanja. Rezultat toga, dobrim dijelom proživljenog kontinuiteta, jest i knjiga *REUMATOLOGIJA U HRVATSKOJ* koju zasigurno možemo ubrojiti među najpomnije dokumentirane nacionalne povijesti medicinskih struka.

Knjiga je podijeljena u tri dijela. U prvom, naslovljenom *Tragom razvoja reumatologije u Hrvatskoj* koje je napisao prof. dr. Theodor Dürriegl, prikazan je povijesni razvitak reumatologije u Hrvatskoj, temeljeći se na smjeni navoda iz literature i osobnih reminiscencija. Otkriva nam prve reumatološke članke, nazive i ličnosti, pratimo osnivanje i rad udruge, održavanje kongresa, osnutak časopisa te rad reumatologa u okviru HLZ-a. Sadržaj ovog dijela knjige koncipiran je prema sljedećim poglavljima: *Od naziva do napisa; Reumatizam – glavna tema Sveslavenskoga kongresa 1930. godine; Drago Čop – pionir reumatologije u Hrvatskoj; Međunarodna liga za suzbijanje reumatizma; Od "združene sekcije" do Hrvatskoga reumatološkog društva; Reumatološka sekcija i jugoslavenski reumatološki kongresi; Reumatološka sekcija na međunarodnim i drugim skupovima; Oblikovanje reumatologije kao samosvojne medicinske grane u Hrvatskoj; Časopis "Reumatizam"; Pedijatrijska reumatologija; Širenje reumatoloških ustanova u Hrvatskoj i njihov doprinos našoj reumatologiji i Udruge reumatskih bolesnika.*

Čitav prvi dio knjige temeljen je na smjeni fotografije i komentara, a autorov je glas iz sadašnjosti u funkciji predvoditelja jednog referentnog sustava u drugi, olakšavajući

čitatelju usvajanje razvojnog procesa poimanja pojedinih bolesti, razumijevanje specifičnog nazivlja i objašnjavanje primjene određenog terapijskog postupka. Glas je to znalca u tumačenju patološke stvarnosti, no istodobno i ne manje važno, glas svjedoka u interpretaciji pomaka. Ovaj dio potkrijepljen je s 228 literaturnih navoda.

Drugi dio knjige koncipiran je kao album fotografija svih dosadašnjih predsjednika Hrvatskoga reumatološkog društva, organizatora i sudionika različitih sastanaka, simpozija i kongresa, naslovnica njihovih programa, među kojima su one svih pet reumatoloških dana u spomen Drage Čopa u Zadru, kao i prvih šest godišnjih kongresa Hrvatskoga reumatološkog društva. Ilustrirane su i naslovnice časopisa "Reumatizam", od prvoga broja 1954. do redizajna 1999. godine.

U trećemu je dijelu, naslovljenom *Reumatolozi i Hrvatski liječnički zbor*, koji je napisao prim. mr. sc. Goran Ivanišević, na temelju arhivske dokumentacije, iznijet pregled svih dužnosnika Sekcije za reumatologiju, fizikalnu medicinu i balneoklimatologiju (1947.-1967.), Reumatološke sekcije (1967.-1992.) i Hrvatskoga reumatološkog društva Hrvatskoga liječničkog zbora od njegova osnutka 1992. pa sve do 2005. godine. Slijedi prikaz svih glavnih urednika,

tajnika, kao i članova uredničkog odbora i uredničkoga savjeta časopisa *Reumatizam* od početka izlaženja 1954. do 2005. godine. Potom su dani popisi članova spomenutih sekcija i Hrvatskoga reumatološkog društva HLZ-a. Uz imena, uvrštene su i njihove adrese. U zbirnomu popisu svih članova od 1947. do 2005. nalazi se 485 imena. Popisani su naslovi i godine obrane disertacija (53) i magisterija (87) članova, kao i različitih priznanja i nagrade koje su dobili. Na kraju je knjige kazalo imena iz prvoga dijela koje sadržava 292 imena. U svakom slučaju uložen je golem trud prim. Ivaniševića, ali i dobiven fantastičan i hvale vrijedan pothvat u čuvanju dragocjenih podataka koji bi sigurno bili prepušteni na nemilost vremenu.

Zaokružena je tako cjelina *REUMATOLOGIJA U HRVATSKOJ*, izrastala iz priče profesora i njegovu učenika, iz

pera suautora i suradnika kojima je realizacija ovog projekta bila istodobno želja, dio životopisa, no nadalje ljubav prema struci. Zatvaranje njezinih stranica je, međutim, tek privid kraja. Uostalom, s njezinih korica smiješe nam se ljudi-začetnici i promicatelji reumatologije u Hrvatskoj. Teku u nizu na onom istom jedinstvenom putu označenom izvedenicom iz starogrčke imenice glagola *rein* s početka ove knjige i s početka ove struke. Zahvaljujući sjajno realiziranoj ideji profesora Dürriгла i primarijusa Ivaniševića, tu će ih potražiti s poštovanjem i zahvalnošću studenti, specijalizanti, reumatolozi, istraživači povijesti medicinskih struka i svi oni koji baštinu doživljavaju kao nedjeljiv dio kulturnog identiteta na ovim prostorima.

Stella Fatović-Ferenčić